

JEAN-PAUL DUBREUIL

Istoria Francmasonilor

Traducere din limba franceză:
GABRIEL DORU AVRAM

Cuvânt-înainte:
VASILE ZECHERU

EDITURA HERALD
București

CUPRINS

Listă de abrevieri	8
Cuvânt-înainte	10
Scopul acestei lucrări	17
CAP I. Ce este Francmasoneria?	23
CAP II. Inițierea	29
CAP III. Asemănări între inițierile egiptenilor, evreilor și creștinilor și cele ale masonilor	35
CAP IV. Alegoriile misterelor egiptene, iudeo-creștine și masonice moderne	
Alegoriile	39
Misterele	41
CAP V. Asemănări între ornamentele, decorurile și simbolurile egiptene, evreiești, creștine și masonice	
Ornamente și decoruri	43
Simboluri, steme	44
CAP VI. Secrete. Semne de recunoaștere. Parole.	
Doctrine asemănătoare în religiile egipteană, iudaică, masonică și creștină	47
Secrete	47
Cuvinte de recunoaștere (Parole)	48
Doctrine	48
CAP VII. Scurt istoric al legendei lui Hiram Adonhiram sau Adoram, arhitect al Templului lui Solomon	51

CAP VIII.	Masoneria adonhiramită	
	Cum trebuie să se comporte un mason în Lojă	57
	Ce trebuie respectat într-o Lojă regulată	58
	Deschiderea lucrărilor lojilor	59
CAP IX.	Deschiderea Lojii la primirea în gradul de Ucenic	63
	Catehismul Ucenicilor	64
CAP X.	Ritualul agapei masonice	
	Disponerea la agapa fraternă	75
	Deschiderea agapei	76
	Primul tip de toast (îchinare, cinstire)	77
	Sarcina Fratelui ambasador	79
	Ceremonialul de toast în sănătatea Ven.: L., efectuat de primii trei oficianți	80
	Ceremonia de mulțumire a Ucenicilor	81
	Ultimul toast	82
CAP XI.	Companionul. Al doilea grad masonic	
	Deschiderea Lojii și catehismul Calfelor	87
	Deschiderea Lojii Calfelor	87
	Catehismul Calfelor	88
	Sarcina experților	96
CAP XII.	Loja Maeștrilor. Al treilea grad masonic	
	Deschiderea Lojii Maeștrilor	97
	Catehismul Maeștrilor	99
CAP XIII.	Maestrul Perfect – al patrulea grad masonic	
	Ceremonia de primire	109
	Catehismul Maeștrilor Perfecti	111
	Cavalerii cruciați	114
	Catehismul	121
CAP XIV.	Masoneria în Italia	127
CAP XV.	Mișcarea Carbonarilor	139
CAP XVI.	Masoneria din nordul Europei	157
	Iluminații	157
CAP XVII.	Masoneria în Germania	165
CAP XVIII.	Masoneria în Danemarca	177
CAP XIX.	Masoneria în Elveția	179
CAP XX.	Masoneria în Polonia, în Suedia și în Rusia	183
CAP XXI.	Masoneria în Anglia	191

CAP XXII.	Masoneria în America	207
CAP XXIII.	Masoneria în Portugalia	219
CAP XXIV.	Masoneria în Spania	221
CAP XXV.	Masoneria în Franța	223
CAP XXVI.	Despre Ordinul Templierilor moderni	231
CAP XXVII.	Sărbătorile masonice	237
	Baza cultului	237
CAP XXVIII.	Ceremoniile masonice	
	Lojile de adopție	247
	Ceremonialul botezului masonic al unui fiu de mason, pentru toate riturile masonice	250
	Ceremonia de confirmare a unui <i>Lurwton</i> , la vârsta de șaptesprezece ani	254
	Ceremonia funerară la moartea unui mason.	
	Decorarea Lojii	257
	Decorarea cavoului sau a locului unde are loc ceremonia de înmormântare	258
	Sala funerară	258
	Ceremonia de consacrare a unui Templu masonic	262
	Ceremonialul de uniune, alianță și fraternitate între două Loji de diferite Orienturi și naționalități	264
	Ceremonia de afiliere a Lojilor de mai sus	264
	Obiectele folosite la ceremonie	265
CAP XXIX.	Despre un proiect de reformă menit să prevină abuzurile Masoneriei	269
	Încercările	271
	Condiții de îndeplinit înainte de a se prezenta la încercările pentru cele trei grade simbolice	273
	Condiții de îndeplinit pentru admiterea în primul grad, cel de Ucenic	273
	Condiții de îndeplinit pentru admiterea în al doilea grad, cel de Calfă	274
	Condiții de îndeplinit pentru admiterea în al treilea grad masonic, cel de Maestru	274
CAP XXX.	Francmasoneria condamnată de	
	Bulele suveranilor pontifi	
	Bula Papei Leon al XII-lea	277
	Circulara arhiepiscopilor și episcopilor din Belgia privind Francmasoneria	286

CUVÂNT-ÎNAINTE

„Deoarece Dumnezeu este Adevărul, să predicați numai Adevărul! Acestea sunt, frații mei, preceptele pe care le-am moștenit de la strămoșii și venerabilii noștri maeștri; ele le-au fost dictate de Înțelepciune și de Adevăr; doar aceste precepte pot să le aducă fericire oamenilor.”

J. P. Dubreuil

Lucrarea pe care o prefățăm pentru cititorii din România a fost publicată în anul 1838 după o relativ îndelungată perioadă de recul în ceea ce privește evoluția Masoneriei în Europa. La scurt timp de la dispariția din istorie a lui Napoleon, pe întreg continentul s-a dezlănțuit o adevărată furtună asupra lojilor, activitatea acestora fiind sau interzisă, pur și simplu, sau supravegheată intens pentru a se identifica presupuse acțiuni ostile îndreptate împotriva aristocrației care deținea toate pârghiile puterii în stat, la acea vreme. Treptat și cu oarece dificultate, lucrurile au revenit la normal căci multe dintre suspiciunile care obturau patologic o justă reprezentare asupra fenomenului inițiativ tradițional s-au dovedit a fi simple temeri fanteziste și nejustificate, marcate de o evidentă absurditate. De precizat că alături de autoritățile statale, ierarhii Bisericii Catolice și îndeosebi iezuiții au fost extrem de activi și de implicați în procesul de reprimare a mișcării inițiatice.

După exilul camarilei bonapartiste care acaparase conducerea Marelui Orient și după ce restaurarea monarhiei a devenit efectivă,

Masoneria și-a reluat activitatea sa obișnuită în Franța acelor ani, Ludovic al XVIII-lea fiind, totuși, binevoitor și tolerant cu frații. Este semnificativ, în acest sens, faptul că Elie Decazes – unul dintre cei mai puternici miniștri din acea vreme – era, concomitent, și mare demnitar al Obedienței.¹ Cu toate acestea însă, puțin mai târziu, în loji se întărește din ce în ce mai pregnant spiritul antimonarhic și nu-i de mirare că în iulie 1830, numeroși frați se vor fi implicat în revoluția care a răsturnat monarhia restaurată în anul 1815 înlocuind-o pe aceasta cu o regalitate constituțională ale cărei puteri erau limitate de condiționări rigurose și explicit exprimate.

La nici două decenii de la acele evenimente, revoluția de la 1848 va zgudui din temelii nu doar orânduirea socio-politică din Franța ci, grație implicării masive a Masoneriei, întregul sistem statal existent în Europa. Revolta generalizată a burgheziei față de reminiscențele feudale era dublată, în acei ani, de o veritabilă primăvară a popoarelor ce viza formarea statelor naționale în varianta lor modernă. *Guvernul masonilor*, instaurat în 25 februarie 1848 la Paris, desființează sclavia, restabilește votul universal masculin, proclamă libertatea presei și promulgă legea privind timpul normat de lucru².

Autorul prezentei cărți a fost contemporan cu evenimentele pe care le evocăm, dar și cu Jean-Marie Ragon (1781-1862), și acest amănunt devine extrem de important din moment ce concepțiile sale sunt identice până la suprapunere, pe alocuri, cu cele promovate de autorul *Ortodoxiei masonice*³. Ragon este privit cu adâncă prețuire de către J. P. Dubreuil și aceasta mai ales pentru că, într-o vreme, distinsul autor de literatură masonică fusese ... *Venerabil al Respectabilei Loji a Trinosofilor din Paris*. Judecând după produsul muncii sale, cartea de față, J. P. Dubreuil pare să fi fost un intelectual riguros și conștiincios, preocupat să se informeze temeinic în legătură cu ezo-terismul timpului său, desigur, atât cât poate fi posibilă o asemenea documentare asupra unui domeniu discret, subtil și inefabil, în multe

¹ Etchegion, Marie-France & Lenoir, Frédéric – *Adevărata istorie a Francmasonilor*, Ed. Nicol, 2013, pp. 220-226.

² Etchegion & Lenoir, *Op. cit.*, pp. 227-238.

³ Ragon, Jean-Marie – *Ortodoxie masonică*, Ed. Herald, 2017.

privește. Totodată, acesta pare să fi fost preocupat de formularea corectă a enunțurilor sale căci, așa cum se poate observa, evită exagerările inutile și descrierile prea elaborate ale fenomenelor și situațiilor pe care le prezintă. Pentru toate acestea, în legătură cu cartea lui J. P. Dubreuil se poate spune că, în bună măsură, reușește să confere cititorului din mileniul III o valoroasă mărturie despre Masoneria europeană de la începutul secolului al XIX-lea și, mai ales, despre filiațiunile sale inițiatice cu diverse curente și manifestări mai mult sau mai puțin reprezentative.

Trinosofia¹, de pildă, în vogă pentru deceniile post-napoleoniene, va fi exercitat o puternică atracție asupra autorului nostru. Trebuie spus că, sub aspect ezoteric, preceptele trinosofice aduc, din abundență, numeroase nuanțe semnificative în ceea ce privește simbolistica și ritualurile masonice, dar și o persistentă învăluire cu iz puternic de Alchimie și Cabala ce face cvasi-imposibilă receptarea clară și eficace a mesajului inițiat. Din această perspectivă, trinosofia a avut și are, în continuare, o adresabilitate strict limitată, ea nefiind accesibilă decât într-o mică măsură celor neavizați căci, vâlul său de mister și de tainică încifrare este mult prea impenetrabil chiar și pentru un inițiat cu pretenții de cunoscător în materie. Ragon, caracterizat de către contemporanii săi ca fiind *...cel mai învățat dintre masoni*, spunea despre trinosofie că poate fi înțeleasă doar cu ajutorul a trei chei distincte: una dintre acestea fiind dată de Alchimie (chimia sufletului), cea de-a doua de Cabala eseniană și, în fine, ultima, de Hermetismul greco-egiptean specific elenismului precreștin².

Cartea lui J. P. Dubreuil este o alcătuire compozită de teme și referințe masonice; găsim aici o secțiune ce concentrează problemele de istorie masonică (cap. III-VII și cap. XXVI), o secțiune de ritualistică (cap. X-XIII și cap. XXVIII-XXVIII), dar și o amplă alocare de spațiu editorial pentru prezentarea unor particularități privind manifestarea Masoneriei în Europa (cap. XIV-XXV). În mod simetric,

¹ În traducere, *Sfânta și Întreita Înțelepciune*, un curent teosofic premergător, cumva, ocultismului și teosofismului care, în a doua jumătate a veacului, vor face furori în lumea occidentală; a se vedea Contele de Saint-Germain – *Trinosophia*, Ed. Herald, 2007, pp. 33-41.

² Contele de Saint-Germain – *Trinosophia*, pp. 34-37.

la începutul și, respectiv, la sfârșitul lucrării sunt consemnate câte două capitole ce evidențiază atitudinea autorului față de fenomenul masonic. Cartea se deschide cu o argumentație consistentă privind definirea *Artei regale* (cap. I și II), pentru ca, în încheiere, să se sublinieze nevoia de reformare, pe alocuri, a procesului de transmitere a învățăturii inițiatice (cap. XXIX), precum și pledoaria autorului referitoare la presiunea constantă pe care lojile au suportat-o ca urmare a emiterii bulelor papale de excomunicare (cap. XXX).

În preambulul lucrării, autorul produce o succintă expunere de motive despre scopul demersului său și, astfel, îl face părtaș pe cititor la ceea ce am putea numi aici resortul interior care l-a animat în acțiunea sa de a oferi o mărturie despre Masoneria timpului său. În esență, așa cum afirmă în mod explicit, autorul consideră de datoria sa să intervină pentru [...] *a distruge falsele prejudecăți ale oamenilor care încă se mai îndreaptă contra Francmasoneriei [...]*; el a definit Masoneria ca fiind [...] *o societate de bărbați, reuniți în scopul de a practica toate virtuțile, de a exercita la scară universală iubirea față de semenii și de a se intrajutora în cazul grelelor încercări ale vieții*. (p. 23)

J. P. Dubreuil insistă, totodată, asupra filiațiunii dintre tradiția inițiativă și creștinism și, la un moment dat consemnează (oarecum fără acoperire) că ...*Francmasonii nu ar fi altceva decât succesorii direcți și continui ai mărturisitorilor și martirilor creștinismului pur, așa cum se prezenta el într-un timp apropiat de cel al fondatorilor acestei religii*. (p. 24)

Dată fiind această convingere, autorul cărții introduce, încă din primele pagini, o amplă și elaborată pledoarie împotriva celui pe care-l consideră ca fiind principalul izvor de atacuri nejustificate la adresa Francmasoneriei, respectiv clerul romano-catolic în frunte cu Suveranul pontif care, începând cu anul 1738, când a fost emisă Bula *In eminenti*, a tot persistat în atitudinea sa ostilă, de condamnare și excomunicare a tuturor celor implicați în ceea ce vom numi „cunoaștere inițiativă”. În ultimul capitol al cărții, autorul revine la subiect cu intenția vădită de a argumenta mai consistent această problematică sensibilă referitoare la conflictul dintre Cato-licism și Masonerie.

Cele șase capitole destinate să alcătuiască secțiunea istorică au în comun faptul că identifică numeroase asemănări ale inițierilor antice cu cele practicate în Masonerie. Prin simpla trecere în revistă a acestor similitudini i se induce cititorului ideea unei descendențe venerabile a Artei regale din misteriiile vechilor popoare (egiptene, iudaice și elene) ale căror ritualuri sacre, mituri și simboluri pot ilustra temeinic teza continuității tradiției inițiatice având ca fir călăuzitor geometria, arhitectura și arta de a construi.

La rândul său, partea de ritualistică, așa cum este consemnată aceasta de către autor, aduce un imens serviciu celor care sunt preocupați de studierea modului cum a evoluat în timp acest instrumentar anume destinat spre a transmite fiorul sacrului și al ordinii universale. Rând pe rând, Dubreuil aduce în fața cititorului textele ritualice privind deschiderea lojii ucenicilor, calfelor sau maeștrilor, precum și pe cele referitoare la derularea agapelor masonice sau la ceremoniile gradului de maestru perfect și, astfel, prin această dezvoltare, produce cumva o dovadă a faptului că, în esență, Masoneria nu are niciun secret.

În fine, în partea a treia a cărții, cea destinată prezentării unor particularități privind manifestarea Masoneriei în Europa timpului său este de natură să contribuie la documentarea celor care își propun studierea fenomenului. Cele douăsprezece capitole care intră în alcătuirea acestei secțiuni fac posibilă elaborarea unui studiu comparativ care să evidențieze tendințele și specificul Masoneriei în prima jumătate a secolului al XIX-lea, dar și modalitatea concretă de reacție a statelor față de lojile și obediențele existente în Europa.¹ Poate că este important să amintim aici că J. P. Dubreuil introduce în cartea sa o succintă referire la gruparea *Illuminati* înființată de către Adam Weisshaupt în Bavaria (cap. XVI), precum și la sistemul german denumit *Stricta observanță*² care a dispărut din istorie în urma con-

¹ Principala sursă de inspirație a studiului elaborat de J. P. Dubreuil despre particularitățile Masoneriei în Europa pare a fi lucrarea lui de Claude-Antoine Thory intitulată *Acta Latomorum* – o cronologie în două volume publicată pentru prima dată în anul 1815.

² Pierre-André Taguieff – *Iluminații. Esoterism, teoria complotului, extremism*, Ed. RAO, 2007; Jim Marris – *Illuminati. Societatea secretă care a deturnat întreaga*

gresului din 1792, ținut la Wilhemsbad (cap. XVII). Este menționat, de asemenea, Emanuel Swedenborg – marele savant și inițiat suedez – ca fiind un important reformator al Ritului de perfecție și autor a două cărți ezoterice de referință, *Ierusalimul celest* și *Lumea spirituală*.

După toată această prezentare sumară a cărții, vom reveni, acum, la cap. XXIX care, deși are un titlu destul de incitant¹ nu pare a fi destinat, cum s-ar putea crede la o primă evaluare, spre a consemna o propunere de reformare a Ordinului. Cu subtilitate și fără să critice Masoneria timpului său, J. P. Dubreuil lasă să se înțeleagă că aceasta se manifesta întrucâtva deviant în raport cu cerințele inițiatice veritabile așa cum decurg ele din ritualuri, simbolistică și din vechile scrieri ezoterice. Astfel, bazându-se pe ...*rodul profundelor meditații ale fratelui Ragon*, autorul cărții introduce o serie de observații și propuneri personale menite să conducă, în final, la instituirea unui proces de instruire masonică mai eficace și mai în acord cu exigențele autentic tradiționale.

În legătură cu încercările (probele inițiatice) pe care candidatul la inițiere le parcurge, potrivit ritualului, se sugerează a se avea în vedere trei niveluri de agregare: *Dumnezeu, Sinele și ceilalți*. Ca atare, primul set de întrebări va avea, ca orizont de cercetare, domeniul metafizicii unde reperul central îl constituie *Principiul* numit generic, în doctrina masonică, *Marele Arhitect al Universului*. Cel de-al doilea set de întrebări vizează cunoașterea Sinelui și îl vor direcționa pe aspirant către un mod de viață adecvat, care să favorizeze iluminarea lăuntrică (vederea Stelei înflăcărate) și care să-l apropie, treaptă cu treaptă, pe căutătorul de Lumină de atingerea unui nivel ontologic superior. În fine, cel de-al treilea set de întrebări se referă la relațiile pe care individul le cultivă cu aproapele și, în genere, cu grupul socio-uman din care el face parte; chestionarea candidatului va urmări să identifice, în acest caz, răspunsuri la întrebări precum: *ce datorie avem față de semenii? ce înseamnă prietenia, compasiunea sau iertarea?* etc.

lume, Ed. In extenso, 2018; René Guénon – *Francmasonerie și companionaj*, Ed. Herald, 2021, pp. 164-181.

¹ *Despre un proiect de reformă util menit să prevină abuzurile Mason.*

Interesante sunt, de asemenea, și condițiile pe care, în opinia autorului, trebuie să le îndeplinească un aspirant pentru a fi promovat în gradul de ucenic, calfă sau maestru mason. Astfel, cel care urmează să fie acceptat ca ucenic va trebui să se retragă în izolare spre a medita, să exerseze la propriu compasiunea față de un om nevoiaș, lipsit de cele necesare unui trai decent și să se îmbrace în alb în ziua primirii sale în Masonerie. Tot la fel, candidatul la gradul de companion se va retrage în liniște și izolare pentru a reflecta la destinul uman și pentru a se documenta în legătură cu filozofii antici; el va continua, totodată, să-și manifeste spiritul de caritate oferind daruri unor semenii aflați în suferință. La admiterea în Camera de mijloc, aspirantul trebuie să promită venerabilului că se va retrage într-un loc solitar pentru cel puțin o oră spre a medita la propria-i viață, la faptele, sentimentele și gândurile sale, după care va consemna în scris rezultatul meditațiilor sale pentru ca mărturisirea respectivă să poată fi arhivată de către secretarul atelierului. Candidatul va face apoi dovada că a citit cărțile recomandate de către frații din lojă și va prezenta scurte recenzii asupra acestor lecturi. În final, aspirantul la gradul de maestru va promite solemn că va ierta jignirile care i-au fost aduse de către semenii și că va alunga din inima sa sentimentele de ură, invidie, furie, vanitate etc.

Vasile Zecheru

CAPITOLUL I

CE ESTE FRANCMASONERIA?

Aceasta este întrebarea principală a tuturor cărților ce tratează acest subiect și la care nu există alt răspuns decât cel care se oferă îndeobște: este o societate de bărbați, reuniți în scopul de a practica toate virtuțile, de a exercita la scară universală iubirea față de semenii și de a se întrajutora în cazul grelelor încercări ale vieții. Originea acestei societăți se pierde în negura vremii, dar, dacă este să ne gândim la formalitățile neschimbate ce sunt utilizate și astăzi în cazul neofitilor, atunci când sunt primiți în sânul societății, vom recunoaște aici asemănări cu formalitățile folosite de sacerdoții păgâni în cadrul ceremoniilor de inițiere din templele lor, fapt ce ne face să credem că India și, în mod special, Egiptul reprezintă adevăratul leagăn originar al Mason.

Este dificil să stabilim cu o mai mare precizie epoca apariției Mason.:, nu putem face decât estimări. Numeroși Mas.:, puțin cunoscători în această privință, dar extrem de doritori să ridice prestigiul Ord.: lor, legându-l în acest scop de evenimente cât se poate de îndepărtate în timp, nu au ezitat să emită teorii cât se poate de fanteziste cu privire la originea Ord.: Unii au atribuit această origine biblicului Noe¹, fără îndoială pentru că el a construit o Arcă, ceea ce, în treacăt fie spus, le-ar da mai degrabă dreptul dulgherilor să-l revendice; alții cred că este mai rezonabil să plaseze înființarea Mason.: pe vremea înălțării Turnului Babel, la care, cel puțin, au fost folosite materiale de construcție,

¹ Pentru documentare, a se vedea Albert G. Mackey – *Istoria Francmasoneriei*, Ed. Herald, 2017, pp. 54-55. (*N. red. spec.*)

de zidărie; dar și construirea piramidelor în Egipt este văzută ca o posibilă dată de înființare a companiilor de meseriași.

Însă faptul istoric căruia cei mai mulți îi acordă onoarea de a sta la baza înființării acestei instituții este tragică poveste a celebrului arhitect care a fost însărcinat cu conducerea lucrărilor la Templul lui Solomon. Vom oferi aici, în toată simplitatea ei nativă, această legendă emoționantă a morții marelui artist; încercările prin care Mas.: trebuie să treacă pentru a ajunge la gradul de *maestru* sunt o comemorare a acestei povești. Totuși, oricare ar fi fost adevărul – ca să nu vorbim decât despre motivele ce ar fi putut, în principiu, să-i determine pe oameni să înființeze o asemenea societate –, trebuie să ne gândim că lucrul acesta s-a întâmplat pentru ca ei să reziste mai bine în fața pericolului unor persecuții de amploare. Persecuțiile pe care le-a suferit religia catolică în primele două secole ale existenței ei ar explica și justifica această necesitate, mult mai mult poate decât orice altă circumstanță, în raport cu francmasonii.

A te aduna în secret în locuri ascunse, chiar în subterane, pentru a celebra în comun sfintele mistere, a constituit o datorie pentru toți creștinii din noua Biserică. Nevoia de a îndepărta privirile indiscrete ale păgânilor, care i-ar fi putut denunța autorităților, le-a inspirat în mod natural creștinilor ideea de a inventa cuvinte, atingeri și semne speciale cu ajutorul cărora să se poată recunoaște întotdeauna între ei. Un semn fățiș, cum ar fi cel al crucii, nu le putea garanta siguranța, căci dușmanii lor puteau și ei să se folosească de cruce și să treacă drept creștini. *Cuvintele sacre, parolele, atingerile*, semnele de care se folosesc și astăzi Francmasonii pentru a se recunoaște oriunde în lume aparțin în mod evident sacrelor afilieri din acea glorioasă, dar funestă, epocă. Este mai mult decât probabil că acestea sunt exact cele de care se serveau pentru a putea intra în biserici, în vremea în care se adunau credincioșii, nu numai pentru a se ruga, dar și pentru a se sfătui asupra tuturor chestiunilor ce interesau comunitatea. Din această perspectivă, Francmasonii nu ar fi altceva decât succesorii direcți și continui ai mărturisorilor și martirilor creștinismului

pur, așa cum se prezenta el într-un timp apropiat de cel al fondatorilor acestei religii. Ei reprezentau, prin felul lor propriu de a fi și prin modul în care se comportau între ei, creștinii acelei epoci atât de fecunde în acte de eroism, în devotament și în virtute.

Fiind asociați însăși evoluției religiei, ei s-au răspândit, ca și religia, pe toată suprafața pământului. Misterioși depozitari ai legii sacre, ai spiritului *Evangheliei* și, în același timp, ai științelor cultivate de filosofii Antichității, Francmasonii au pus bazele civilizației și cunoașterii adevăratului Dumnezeu la popoarele „cele mai” primitive, cot la cot cu Biserica. Ei sunt cei care, în Evul Mediu, au împânzit Europa cu monumente religioase, cu catedrale și au întreținut gustul pentru artă, în mijlocul unei epoci obscure și învăluite în ceața ignoranței. Nu există oraș unde să nu fi fost ridicat vreunul dintre aceste edificii prin grija lor, sub conducerea lor, la care să nu fi lucrat chiar cu propriile mâini, atât ca arhitecți, cât și ca simpli muncitori. Ba mai mult, dacă vom consulta istoria arhitecturii civile, vom descoperi dovezi extrem de numeroase ale legăturilor intime între mulți Părinți ai Bisericii și episcopi cu vechii Mas.; între secolele al V-lea și al XIV-lea, aceste exemple nu sunt deloc rare. În Germania, Boemia, Elveția, Țările de Jos, putem identifica un număr de 104 arhitecți, cea mai mare parte dintre ei episcopi și constructori ai propriilor mănăstiri.

Membrii acestor societăți numeroase, asociați cu clerul, se numeau *Francmasoni*; maeștrii masoni și muncitorii se numeau *Magistrici lapicides*, sau *Magistri fabricae*, iar arhitecții, *Rectores fabricae*. Membrii se recunoșteau între ei prin anumite semne și nutreau o dragoste fraternă unii față de alții; locul în care un maestru își primea confrății, fie pentru acceptarea unui novice, fie pentru a se sfătui asupra problemelor societății, fie, în sfârșit, pentru a discuta planurile unui edificiu ce urma să fie înălțat, se numea *Lojă*; marelui maestru al unei L.: capitale îi erau afiliate mai multe Ll.

Totuși, documentul cel mai vechi pe care-l avem despre Francmasoni este *Ritul de York*; el conține 16 articole regulamentare ale societății și datează din anul 926, după ce danezii au distrus bise-

ricile și mănăstirile din Anglia. Adelstan, care domnea în acele vremuri și care a fost autorul acestui regulament, a adus mai mulți arhitecți din Franța și i-a numit *supraveghetori* ai acestor lucrări. Acești Mas.: arhitecți au adus cu ei detaliile uzanțelor și regulamentelor Mas.: pe care le păstrasera încă de pe vremea romanilor.

Prințul Edwin, fratele monarhului englez, le-a adăugat acestor titluri pe cele ale maeștrilor masoni englezi și străini și, cu ajutorul titlaturilor autentice, fie în greacă, latină, franceză sau în alte limbi, a redactat această constituție, zisă din York, pentru a reglementa lucrările și datoriile pe care masonii le aveau de îndeplinit.

În Germania, vechea fraternitate a Mas.: prospera, iar la Strasbourg era prezidată de episcopul Wernher, în anul 1013, epocă în care s-a pus piatra de temelie a celebrei catedrale din acest oraș. Această confrerie din Strasbourg, încă și în zilele noastre modelul tuturor lojilor Orient ale Europei prin puritatea doctriinelor sale și prin corespondența ceremoniilor cu misterele primitive, a elaborat statute pentru toate Ll.: masonice din Germania.

Reminiscența sau nomenclatura științelor cultivate de egipteni, de gnostici și de cabaliști, care au fost aduse în Europa de către cruciați, nu a fost profesată în adunările secrete; nu s-a păstrat decât numele lor sau, dacă erau uneori comunicate, acest lucru se făcea în mare secret și doar unui număr restrâns de *aleși*. În ordinele superioare, se comemorau științe precum chimia și mineralogia care îi ajutau pe arhitecți să se perfecționeze.

Cu ajutorul secretului transmis pe cale orală, această comunicare a slujit păstrării dogmelor și a științelor tradiționale al căror scop era perfecționarea speciei umane. Tocmai în acest scop s-au înființat astăzi riturile filosofice care se practică în templele lor, pentru a dezvolta teze morale ce servesc fericirii umanității. Nu ezit să plasez în fruntea acestor Ll.: pe cea a Trinosofilor din Paris, căci am avut ocazia să le apreciez vederile și părerile.

Foarte curând, Mas.: operativi li s-a adăugat o pleiadă de savanți și de oameni de rang înalt; aceștia au fost deosebiți de primii cu titlul de *liberi* sau *francs*, care este echivalentul terme-

nului de *adepti*. Apoi, pe nesimțite, s-a operat o separație între *operativi* și *speculativi*, nume ce se acordă de obicei celor străini de practicarea concretă a artelor. Acești *speculativi* s-au ocupat după aceea, în exclusivitate, de reformele sociale, continuând să-i ajute pe cei mai puțini fericiți de soartă. Dar aceste reforme i-au îndepărtat pentru totdeauna de curtea de la Roma care, raportând totul la unitate, s-a temut ca toate aceste diverse sisteme să nu semene sămânță de dezbinare în lume, în ciuda bunelor intenții ale Mas.: de a instaura pacea și armonia. Motivele de teamă ale Sfântului Scaun nu sunt chiar lipsite de temei, întrucât mulți dintre Mas.: au dat teribile lovituri autorității Bisericii. În Germania, rozacrucienii și Valentinus Andrae; în Anglia, Asmole, Bacon și alții au înălțat stindarde sub care s-au adunat toți cei care se opuneau doctrinelor Bisericii Romano-Catolice. Fără îndoială că aceste acțiuni au constituit singura cauză a severităților Sfântului Scaun contra Mason.:; severități care nu ar fi avut nicicând loc dacă acești reprezentanți pomeniți mai sus ar fi primit în sânul organizațiilor lor doar creștini catolici, așa cum erau, de altfel, toți Mas.: *operativi* despre care am vorbit.

De aceea nu trebuie să-i catalogăm drept Mas.: *perfecti*¹ decât pe cei care își interzic să comenteze, în Ll.: lor, *dogmele* politice și religioase. Doar acestea sunt adevăratele Ll.: ce pot, în realitate, să se pună în slujba cauzei umanității și civilizației. Numărul acestora din urmă, din fericire, este încă foarte mare și tinde să devină și mai mare pe zi ce trece, grație progresului natural al spiritului public care nu mai acordă o atenție la fel de mare ca înainte acelor lucruri de care se preocupă doar vanitățile individuale.

¹ Gradul de Mas.: perfect este 5° de la R.:S.:A.:A.: (*N. red. spec.*)